

La ciència, amb humor, entra

Daniel Arbós

Pot haver-hi algú que no trobi fascinant l'aventura que van viure la sonda Rosetta i el robot Philae al cometa 67P/Churyumov-Gerasimenko? O que no estigui expectant davant les enormes possibilitats que ofereix la tècnica CRISPR d'edició del genoma?

Doncs sí. Només cal veure les audiències dels escassos espais dedicats a la ciència als mitjans de comunicació o comparar el nombre de revistes de divulgació científica que hi ha als quioscs amb el de publicacions sobre futbol, música o trifulgues dels famosos per constatar que, ens agradi o no, l'afició per la ciència (com l'afició per la poesia, la filatèlia o la pesca amb mosca) és minoritària.

El nostre entorn gaudeix d'un ecosistema ric i variat de divulgació científica. Són moltes les entitats que dediquen esforços per promoure el coneixement científic de la població, difondre la recerca que es fa al país o debatre els desafiaments que plantegen, per exemple, el canvi climàtic, la intel·ligència artificial o els organismes modificats genèticament.

No obstant això, un dels reptes pendents és aconseguir que participin d'aquestes iniciatives aquells ciutadans que, a priori, no estan interessats en la ciència, que mai no aniran a una xerrada, però als quals molts dels desafiaments presents i futurs de la recerca també els afecten.

Una de les paradoxes que es dona és que es pot organitzar una exposició per sensibilitzar la població sobre la importància de la recerca per a la societat i que tothom que hi assisteixi ja ho estigui, de sensibilitzat, mentre que el

vertader destinatari de l'exposició, la persona a la qual es vol sensibilitzar, no hi posi els peus perquè, precisament, no li interessa el tema.

No hi ha cap fórmula màgica per expandir l'afició per la ciència i menys encara en població adulta. Una de les eines més eficaces, potser, són els mitjans de comunicació, una finestra per la qual entrar a cases on ben difícilment entra res relacionat amb la ciència.

Amb aquesta finalitat, el 2008 vam posar en marxa, amb el Màrius Belles, el «Pa ciència, la nostra», un programa de ràdio setmanal que tenia una peculiaritat: no era un programa de ciència, era un programa d'entreteniment, desenfadat i tot sovint irreverent, que en comptes d'emprar la política, l'actualitat o l'esport per fer humor, com fan o feien el «Minoria absoluta», «La competència», o el «Força Barça», utilitzava la ciència.

El programa es va començar a emetre a Sants 3 Ràdio, una ràdio local del barri de Sants de Barcelona, però ràpidament va despertar l'interès d'altres emissores, i es va acabar difonent a una quinzena de ràdios de tot Catalunya. Va estar nou anys en antena, va superar les 330 edicions i l'any 2012 va guanyar el premi Ràdio Associació de Catalunya a millor programa de ràdio local.

Amb una filosofia semblant, el 2012 va néixer una secció de ciència setmanal al «Versió RAC1», el programa de ràdio dirigit per Toni Clapés que fa anys que és el líder d'audiència a Catalunya. L'objectiu de la secció és que l'oient es distregui i passi una bona estona. Això sí, que pel camí se li despertri la curiositat, aprengui alguna cosa, per petita que sigui, i s'adoni que la ciència no ha de ser per força una cosa feixuga, avorrida i, encara menys,

allunyada del seu dia a dia.

Fa uns anys em vaig plantejar escriure un llibre que fes un retrat sobre l'auge de les pseudociències en el nostre entorn. Amb la convicció que l'humor és una gran arma de persuasió i que cal explorar camins menys transitats, vaig optar per no fer un assaig o un llibre de divulgació: vaig escriure una novel·la satírica que, sota el títol d'*Amb l'aigua al coll* es va publicar el 2017.

És millor una novel·la humorística que un llibre de divulgació? Evidentment que no, són eines complementàries per arribar a públics diferents: una novel·la pot ser una bona manera d'apropar conceptes científics a gent que mai no es compraria ni regalaria un assaig.

En aquest sentit, és imprescindible que se segueixin organitzant exposicions, xerrades i debats, però també cal trencar barreres, provar nous formats, i promoure que la ciència impregni molts altres àmbits —des d'obres de teatre fins a contes infantils o sèries de televisió— per arribar al màxim de gent possible.

Daniel Arbós (Barcelona, 1976) és llicenciat en Biologia. Sempre s'ha dedicat professionalment al periodisme i la comunicació científica. Actualment col·labora, entre d'altres, amb el programa de ràdio "Versió RAC1" i el diari *Ara*. És coautor del llibre de divulgació científica *Pa ciència, la nostra* (Angle editorial, 2016) i recentment ha publicat *Amb l'aigua al coll* (Ara llibres, 2017), una novel·la satírica sobre l'auge de les pseudociències i els xarlatans.